

DATOS IDENTIFICATIVOS

Dereito: Dereito constitucional II

Materia	Dereito: Dereito constitucional II			
Código	003G081V01204			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	González-Ares Fernández, José Agustín Jiménez Alemán, Ángel Aday			
Profesorado	González-Ares Fernández, José Agustín Jiménez Alemán, Ángel Aday Mosquera Casero, Jose			
Correo-e	adayjimenez@uvigo.es ares@uvigo.es			
Web	http://webs.uvigo.es/ares/			
Descrición xeral	O alumnado deberá alcanzar unha visión comprensiva dos dereitos fundamentais e as liberdades públicas recollidas na Constitución española, dos procedementos que os protexen e dos medios institucionais e xurídicos para o seu salvaguarda, así como para a defensa da Constitución en xeral.			

Competencias

Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
B2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
B3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
B4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
C32	CE40 - Coñecer os Dereitos fundamentais recoñecidos na Constitución española así como os sistemas de garantías deses dereitos e as normas aplicables
C33	CE41 - Saber interpretar e aplicar as normas que regulan os dereitos fundamentais así como as súas garantías
D1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
D4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
D5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
O alumnado deberá alcanzar unha visión e comprensión do conxunto dos dereitos fundamentais e as liberdades recoñecidas na Constitución española, dos procedementos que os garanten, así como dos medios institucionais e xurídicos para o seu salvaguarda.	A2	B1	C32	D1
	A3	B2	C33	D4
	A5	B3		D5
		B4		

Contidos

Tema	
1. Dereitos fundamentais. Orixe e evolución	Os dereitos e liberdades fundamentais. Orixe dos dereitos fundamentais. Significado e evolución. Dereitos fundamentais e Estado Constitucional.
2. O sistema de dereitos fundamentais na Constitución española de 1978	Regulación na Constitución. Significado e valor. Artigo 10 CE. Concepto. Tipoloxía. Contido. Límites. Interpretación. Garantía.
3. O significado do Capítulo 1º do Título I da CE de 1978	Capítulo 1º do Título I da CE. Orzamentos previos exercicio pleno de dereitos. Minoría de idade. Espanóis e estranxeiros. Asilo e extradición.
4. Os dereitos da Sección 1ª do Capítulo 2º do Título I da CE de 1978	Igualdade. Dereitos da Sección 1ª do Capítulo 2º do Título I: Importancia. Carácter. Os distintos dereitos. As súas garantías.
5. Os dereitos da Sección 2ª do Capítulo 2º do Título I da CE de 1978	Importancia. Carácter. Os distintos dereitos. As súas garantías.
6. Os principios reitores da política social e económica	Natureza e significado. Tipoloxía. Alcance.
7. As garantías das liberdades e dos dereitos fundamentais	Sistema de garantías. Niveis de protección. Garantías obxectivas. Garantías subxectivas.
8. Xustiza constitucional: Caracteres e significados xerais da xustiza constitucional	Caracteres e significado xeral do control da constitucionalidade.
9. Xurisprudencia constitucional e interpretación da Constitución	Tribunal Constitucional e interpretación da Constitución. Especial referencia á interpretación constitucional dos dereitos fundamentais.
10. Suspensión dos dereitos fundamentais	Suspensión individual e suspensión xeral. O estado de excepción. Consideración constitucional e xurídica.
11. O Tribunal Constitucional: composición, competencias e procedementos	Composición Tribunal Constitucional. Competencias. Enumeración de procedementos.
12. Tribunal Constitucional, dereitos fundamentais, poderes do Estado e organización territorial	O Tribunal Constitucional e a protección dos dereitos fundamentais. Especial referencia ao recurso de amparo. O Tribunal Constitucional e a división de poderes. O Tribunal Constitucional e a organización territorial do Estado. Outros aspectos e funcións do Tribunal Constitucional.
13. Reforma constitucional	A reforma na Constitución de 1978. Funcións. Procedementos. Reforma e dereitos fundamentais.
14. Constitución. Dereito Constitucional e unidade económica. Unión Europea e Dereito internacional	Constitución. Dereito Constitucional, Unión Europea e unidade económica. DDFF e Convenios Internacionais de Dereitos Humanos. O CEDH e o TEDH. O TJUE e a CDFUE. Outros organismos internacionais protectores de dereitos humanos.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	34	63	97
Estudo de casos/análises de situacións	14.5	28.5	43

Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	0	2
Probas de autoavaliación	2	2	4
Outras	2	2	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do docente dos contidos referentes á materia obxecto de estudo.
Estudo de casos/análises de situacións	Lectura e análise de documentos legais ou feito, un problema ou casos reais estudos con a fin de que o alumno o coñecemento completo, reflexións sobre o particular e interpretar e xerar hipóteses, segundo corresponda. O alumno desenvolverá exercicios ou proxectos de aula, baixo a dirección e supervisión do profesor. Pode ser conectado ao seu desenvolvemento con actividades estudantis autónomas. Poden incluír probas obxectivos de preguntas curtas ou de proba para comprobar que este tipo obxectivos ea / as alumnos saben valorar-se, e tamén presentacións e debates por parte dos alumnos ao profesor e / ou un grupo de alumnos dun contido de mensaxes materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto ... individualmente ou en grupos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos/análises de situacións	Actividade académica desenvolvida polo profesorado, individual ou en grupos pequenos, que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula e nos momentos que o profesor ten asignados a titorías de despacho).

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Estudo de casos/análises de situacións	Avaliarase a resolución de casos relacionados coa materia e as prácticas. Avaliaranse os diversos exercicios ou proxectos na aula baixa as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvemento con actividades autónomas do estudante. Utilizaranse no seu caso para medir o grao de coñecemento das materias.	10	A2 A3	C32 C33	D4 D5	
	O alumnado deberá alcanzar unha visión e comprensión do conxunto dos dereitos fundamentais e as liberdades recoñecidas na Constitución española, dos procedementos que os garanten, así como dos medios institucionais e xurídicos para o seu salvaguardia.					
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Avaliación do resultado final de aprendizaxe mediante o desenvolvemento de pregunta/s sobre os contidos da materia.	70	A5	B1 B2	C32 C33	D1 D4 D5
	O alumnado deberá alcanzar unha visión e comprensión do conxunto dos dereitos fundamentais e as liberdades recoñecidas na Constitución española, dos procedementos que os garanten, así como dos medios institucionais e xurídicos para o seu salvaguardia.					
Probas de autoavaliación	Avaliación do resultado de aprendizaxe mediante o desenvolvemento de probas obxectivas, curtas ou tipo test, sobre os contidos da materia autocorrexidas polos seus compañeiros coa finalidade de ser capaces de desenvolver criterios para a súa avaliación.	10	A5	B1 B3	C32 C33	D1
	O alumnado deberá alcanzar unha visión e comprensión do conxunto dos dereitos fundamentais e as liberdades recoñecidas na Constitución española, dos procedementos que os garanten, así como dos medios institucionais e xurídicos para o seu salvaguardia.					
Outras	Avaliación do resultado de aprendizaxe mediante o desenvolvemento e resultado de exposicións e debates sobre o contido da materia.	10	A3	B1 B2 B3 B4	C32 C33	D1 D4 D5
	O alumnado deberá alcanzar unha visión e comprensión do conxunto dos dereitos fundamentais e as liberdades recoñecidas na Constitución española, dos procedementos que os garanten, así como dos medios institucionais e xurídicos para o seu salvaguardia.					

Outros comentarios sobre a Avaliación

Sempre será condición imprescindible para contabilizar a avaliación continua obter un mínimo de 5 sobre 10 na proba de desenvolvemento de resposta/s longa/s. **PRIMEIRA CONVOCATORIA:** A avaliación continua supón un 30% sobre o total da cualificación final e o exame suporá o 70% restante. Leste consistirá nunha proba de desenvolvemento de pregunta/s sobre o contido da materia. Aqueles/as alumnos/as que, por circunstancias excepcionais persoais ou profesionais, non poidan participar de maneira presencial nalgunha/s da/s sesión/é prácticas no desenvolvemento do curso poderán, a xuízo do profesor, presentar un traballo acorde á/s práctica/s correspondentes. Aqueles alumnos que non sigan durante o curso o sistema de avaliación continua ou que non o superaron terán dereito a un exame final que implicará por unha banda o desenvolvemento por escrito de pregunta/s longa/s do programa e suporá o 70% de cualificación final así como a realización dun suposto práctico que suporá o 30% da cualificación restante.

NA SEGUNDA CONVOCATORIA: a) Aos alumnos que superando a avaliación continua non alcanzasen un cinco no exame de preguntas de desenvolvemento na primeira convocatoria conservaráselles a nota desta e realizaráselles un exame similar ao da primeira convocatoria. b) Os alumnos que non sigan no desenvolvemento do curso a avaliación continua ou que non a superaron terán dereito a un exame final que constará de dous partes: unha teórica de preguntas de desenvolvemento sobre o contido do programa que suporá o 70% da nota e unha pregunta práctica que suporá o 30 % restante.

CONVOCATORIA FIN DE CARREIRA a avaliación constará de pregunta/s de resposta longa e o desenvolvemento dun caso práctico. A/s pregunta/s de resposta longa valerán un 70% da nota final (deberán obter nesta parte polo menos un mínimo de 5 puntos sobre 10); o desenvolvemento dun caso práctico valerá o 30% da nota final.

NOTA: En caso de superar a avaliación continua pero non aprobar a materia, conservarase se se comunica ao profesor a nota de avaliación continua para o seguinte curso.

As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2016-2017.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

VILLANUEVA TURNES, A. (coord.), **Derechos fundamentales: aspectos básicos y actuales**,

Bibliografía Complementaria

AGUDO ZAMORA, M. y otros, **Manual de Derecho Constitucional**, 6ª ed.,

BALAGUER CALLEJÓN, F. y otros, **Manual de Derecho Constitucional. Vol. II. Derechos y libertades fundamentales**, 9ª ed. act.,

DE VEGA, P., **La reforma constitucional y el problema del poder constituyente**,

DÍEZ-PICAZO GIMÉNEZ, L. M., **Sistemas de derechos fundamentales**, 4ª ed.,

GONZÁLEZ-ARES, J. A., **Las Constituciones de la España contemporánea. Del Estatuto de Bayona a las Leyes Fundamentales del franquismo**,

GONZÁLEZ-ARES, J. A., **Leyes constitucionales españolas (1808-1978)**, 2ª ed.,

KELSEN, H., **¿Quién debe ser el defensor de la Constitución?**,

LÓPEZ GUERRA, L. y otros, **Derecho Constitucional. Vol. I. El ordenamiento constitucional. Derechos y deberes de los ciudadanos**, 9ª ed.,

PÉREZ ROYO, J., **Curso de Derecho Constitucional**,

RODRÍGUEZ ZAPATA, J., **Teoría y práctica del Derecho Constitucional español**, 2ª ed.,

SCHMITT, C., **La defensa de la Constitución**, 2ª ed.,

Revistas, **Revista de Derecho Político**, **Revista de Estudios Políticos**, **Revista Española de Derecho Constitucional**, **Teoría y Realidad Constitucional**,

Bases de datos:, **Aranzadi**, **Eur-Lex**, **Iber-Lex**, **Tirant on line**, **Calex**,

Páxinas web:, **www.cepc.es**, **www.boe.es**, **www.congreso.es**, **www.senado.es**, **www.poderjudicial.es**, **www.tribunalconstitucional.es**, **www.defensordelpueblo.es**, **www.xunta.es**, **www.aelpa.org**,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dereito administrativo I/O03G081V01401

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Historia: Historia do dereito/O03G081V01205

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito: Dereito constitucional I/O03G081V01103

Dereito: Dereito romano/O03G081V01104

Dereito: Teoría do dereito/O03G081V01102

Outros comentarios

Esta materia no PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas-Grao en Dereito impártese no 2º cuatrimestre do

Curso 1º e os profesores da mesma serán o Prof. Dr. José Agustín González-Ares Fernández (coordinador) e o Prof. Dr. Ángel Aday Jiménez Alemán.
